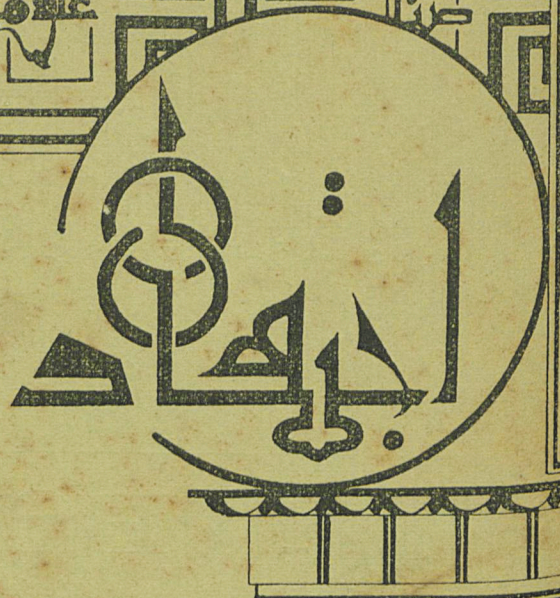

آیده بردفعه ترکیه و فرانسزجه اولاراق نشر ایدیلیر
 مجموعه عثمانیه واسلامیه در

مندرجات :

عبدالله جودت	روسیا احوالنه بر نظر
ع. حامد	فهن تن دن
ع. ج.	حکمدار و ادبیات
بدرخان پاشا زاده عبدالرحمن	روح نسا
	قرآن حصرت عثمان
	آجیق مکتوبلر
	مطبوعات اخیره

جنوره : ۱۹۰۵

سر محرر : دو ققور عبدالله جودت

القصیمی بر شکر گذارلق در. چونکه ارباب قلمك
اخلاقى بوزمايه باقماقله. معاصرلر كرك و. سركله
مشغول اولاجاقلرى طوتارسه، اخلافك نظرلرنده،
اولديغكز كيي نورونميه قائل اوليورسكز.

آريجه دردست طبع اولان

حکمدار و ادبیات

نام اثر مهمدن :

کتاب اول

مبحث

— ۱ —

بر حکمدار ادبیاتی حمایه ایتمه لیدر ؟

حمایه. تجیل، تشویق، مکافات !

صمدانی ادبیاتی. خسیس بر تجارت اشیاءنه تمیل
ایتمک ایسته یین بو منفعت پرستلر کروهنك آغزندن.
جالحا. ایشیدیکم فریادلر ایشنه بونلردر. فقط بو فریاد
لرک نتیجه علی العاده سی ندر ؟ بر طلب ایتمک آلچاقانی
و بر رد اولونماق عاری. حکمدار نه جواب وریر ؟
« منحصرأ شخص هایونندن نبعان ایدن و نفس
تاجدار یسنده قائم اولان منافع عمومیه ایچون منسین
ادب، فائده سزدرلر » دیر. مخفی قلماسی لازم کن بعضی
« برنسیپ » لری کشف و اظهار ایدرک اطاعت کامله.
بی رخنه دار ایتدکلرینی. والحاصل ادبانك، شایان حرمت
اولماقدن زیاده مستوجب حذر اولدقلرینی ده
علاوه ایدر.

در میان ایتدیکم مسائل بولتقیه یی المذن کلدیکی قادار
تعمیقکارانه شرح و تدقیق ایتمه یی درعهده ایدیورم.
اولا حکمدارک فکر و روحنه نفوذ ایتمه یه چالیشاجم
و، بو برنجی کتابده، حکمداره، ادبیات حقنده
ایهدارلق ویا علیهدارلق الهام ایدن اسبابك نلر اولدیغی
و بناء علیه ادبیاتی حمایه ایتمه لیمی یوقسه ایتمه ملی می در

— ادبیاتی هیچ حمایه ایتمه یین حکمدارلره —

مادام که مدیران جهان، جهلادن اولابیلیر و اکثریا
ده جهلادن در، علمك دکل قوتك جهانی اداره ایتدیکی
فکری پك دوعرودر. بو جهته اکر بر حکمدار
ادبیاتی حمایه ایدرسه یا حرص شهرتله یا خود کوسته.
ریش اولاراق ایدر. معلوم درکه، مشهور مؤلفلر
طرفندن موضوع بحث اولونجه اجراء عادیه کسب
عظمت ایدر، ایشته بوندن درکه حد ذاتنده بوبوك
اولمایان حکمدار، کندیسینی بوبوك ایش کی کوسترمه یه
قابیلیتی بریسینی آرار.

خلاف نویس قلملرک، واک نادر، اک عالی ذکالرک،
بر اجرت سفیله ایله بیاغی کیمسه لری نظر خلقده
یوکسلیتمه یه قائل اولدوقلرینی کورمک هر صاحب
ناموسی مطلقا دلخون ایدر.

محررلر، بوصورتله، اخلافی اغفاله یلته نه رک صنا.
عتلرینی و کندی کندیلرینی حیثیت دن دوشورورلر.
ای ادبیاتی حمایه ایتمه یین حکمداران ! بالخاصه
منسلکین ادبیات ایله سرك آره کزده موجود مناسباتی
تدقیقه حصر ایدیلمش اولان بو ایلك کتابی سزه تو.
حیه و اتحاف ایدیورم. بو اتحافه بی سوق ایدن شی

بونی در میان ایده حکم .

اعتیاد لری قلیل، ملاحظه به الفی اقل اولان بو حکمدار، انسانلر آره سنده، قوتك بخش ایتدیکی فرق دن باشقا بر فرق طائماز؛ فقط بو فرقی تعیین ایدن بر قوت جسمانیه دکل، چونکه او قوته هیچ ده مالک دکل در، آنجاق ارادات ملوکانه سنی اجرا ایدن بر حوق صایلمش انسانلرک افکارنده جایگیر اولان قوت در. هر لیاقت هر علم، هر فضیلت، انسانلری بحق یکدیگرلرندن تمیز ایتدیرن خصائلک کافه سی حکمدارک اوکنده و عینی بویوندوروغک آ لنده بوکولور. عالم، جاهل، شجاع، جبین، قوی، ضعیف هپ یکدیگرلرینه مساوی درلر. و، حضور حشمتنده عینی صورته تیتترلر. حکمدار، بووجهله، بویوک سعیات ذهنیه ده بولونماق سزین، کندی کندیسنه. «حقیقه» بویوک انسان اودرکه دیگر انسانلره فرمان فرما اولاراق تحکمی آتنده طوتار. « نتیجه سنی چیقاریر، بوندن داها دوغروده محاکمه ده بولونولماز. زمام دار ایچون علی الاعلی اولان بوقاعده یه کوره، حکمدار کندیسنی هرکسک فوقنده کورمه یه قادر واریر. بو سفیل کروه منقاد ایچنده، انجاق، اطاعتده مبالغه ایدنلری و افکار ناجداریسندن باشقا افکاره مالک اولمایانلری تقدیر وحمایه ایدر.

مبحث

—۳—

ادبیات

حقیقی ادبیات نه در؟ ادبیاتی بحق تعریف اتمک کوچ در، فقط بو محقق درکه ادبیات، حکمدارک طبیعتنه، مزاجنه، ذکاسنه، اشتغالاتنه، آمانه مخالف در. بوده

مبحث

—۲—

حکمدار

اساس بحثه کیریشمزدن اول بحثک موضوعی اولاجاق ایکی شیئی کال اعتنا ایله تعریف اتمه یی لازم کوریمور. بر «حکمدار» دن آ کلاشیلماق لازم کلن مدلولی تعریف اتمک لزومی اوکنده، دییه حکم که، بوکون حکمدار کله سنک افاده ایتدیکی معنا شودر:

هر ایسته دیکنی یاپایان و کندیسنه اک خوش کورونن هر شیئی ایسته یی؛ افغاندن هیچ بر کیمسه یه حساب ویرمه یه مجبور اولمایان، اقتدار ونفوذندن هیچ بر شی ترک و استثنا اتمه یی و اراداتنه قارشى هیچ بر کیمسه نمانعت ایده مه یی فرد.

بر سورونک اورته سنده بر آرسلان کیی، انسانلرک آرقاسنه موضوع بو حکمدارک جمعیت ایله مربوطیتی افدینک کوله ایله اولان مربوطیتندن باشقا بر شی دکل در. اونک نه مافوق لری نه مساوی لری نه اقرابى نه ده احبابى یوق در؛ کرچه عموم اونک دشمنی ایسه ده، زعم و افکار، ذاتنه بر او یله قوت بخش ایدرکه دشمنلری ده یوق در دینه بیلیر. کندیسینک، دیگر انسانلر نوعندن اولدیغنه اینانماز؛ واقعاً ده کندیسینی عموم دن آیری بولماسی ضروری در. چونکه خارجاً و افعال و ذکاجه کورونشده خلق، اونا بکزرلر سه ده، کورجه - سنه اونا منقاد اولور؛ و بو اقیادلریله هم اونک بیوکلیکی هم کندیلرینک کوچوک کلرینی کوسته ریرلر. محاکمه یه

عُلویت و فائزیت آنجا که انسانلره مفید اولمالری در. —
 بر حکومت مطلقه نك حوزه سنده اصلاً یتشه مز،
 کون کوره منزلر. اولری حریت تولید ایدر. استقلال
 یتشیدیرر. و کندی جبارتلی سایه سنده بویوک
 اولورلر؛ اصلاً حمایت ایدلمه مش اولدوقلری ایچون
 درکه. آثار قلمیه لری احفاد ایچون فائده بخش و خاطره
 لری. معزز و محترم اولاراق، اخلافه واصل اولور.
 حکمدارلرک قیدی آلتنده بولونمش اولان (هوراس)
 (ویرژیل). (ئوید). (تیل). (آریوست)،
 (تاسو). (راسین) و معاصریندن داها بر چوق ادب-
 نك، عشق دن باشقا احتراصاته متعلق یازدقلری واقع
 اولدینی زمان. قارئك پك زیاده شدله متهیج اولما-
 سندن قورقار کچی کوروندوکلری نظر دقنه چارپار.
 لکن بو بوارق حقیقت آز ظریف اولدوقلری ایچون
 بلکه آز ده اوقونور. پك زیاده شدله تولید تحسینات
 ایتدیکلری کچی چوق حقیقت پرستانه و عزم پرورانه
 اولدوقلرندن. بو اثرلر، عوامك آز مظهر تقدیری اولور.
 بو دورلو آثار حکمدار طرفندن، هیچ بر زمان ذوق
 و لذتله اوقونماز. (دهموستن)ك، (توسید)ك. (ئه-
 شیل)ك، (سوفوقل)ك، (ئوری بید)ك، (سیسه-
 رون)ك، (لوقرئس)ك، (سالوست)ك، (تاسیت)ك،
 (ژووه نال)ك، (دانته)ك، (ماکیاودل)ك
 (بهیل)ك، (مونتسکیو)ك، (میلتون)ك، (لو-
 قئ)ك، (روبه رسو)ك، (هوم—Hume)ك، و حر
 اولاراق دوغما مشلر سده هیچ اولمازسه هر دورلو
 حمایه دن دور اولاراق یاشایان دیگر حقیق ارباب
 قلمك آناری کاملاً ویا قسماً، بوارق حقیقت توصیفنه
 سزا آناردن در.

نابتدرکه هیچ بر حکمدار مطلق، حقیق بر ادیب
 اولما مشدر، و اولایلیمك احتمالی ده یوق در. بوحالده
 بوقادار عظیم اهمیتده اولان و طانیادینی ایچون حکم
 و تقدیرکاری اولاماماسی ضروری بولونان بر شیئی ناصل
 معقولانه حمایه و ترویج ایدیبیلر؟ و تقدیرکار خیری
 اولمادینی بر شیئك ناصل حامی آکاهی اولایلیر؛ دیگر-
 لرك محاکمه لریله؛ دنیه جك. ئه پك آئی. کیملرك؟ اطرا-
 فنده بولونانلرك؛ اطرافنده بولونانلر کیملردر؟

اگر ادبیات. اکلندیره رك اوکرتك. احتیاسات
 بشریه یی تحریك و فیضدار ایتك، و کوزل استقامتله
 قومای صناعتی ایسه. حقیق احتراصاته واریخجه
 قادار انسانك ناصل دروننه نفوذ ایدیبیلر، قابنی
 ناصل مظهر تکمل ایدیبیلر. ناصل ایلمكه تشویق،
 فنا لیدن تنفیر ایدیبیلر؛ ناصل فکرلرینی بویولته بیلر.
 ناصل نجیب و مفید بر هیجان ایله طولدوره بیلر.
 حقیق بر شان ایچون بر اشتیاق غلیان پرور، ناصل
 الهام ایدیبیلر؟ حقوقك مقدسیتی و حقیق ادبیاتدن
 نبعان ایدن داها بر چوق شیرلی ناصل طانتدیره بیلر؟
 ادبیات، بر حکمدارك حمایتی آلتنده، بودورلو آناری
 ناصل حصوله کثیره بیلر؛ وبالذات بو حکمدار ادبیاته
 سلوك ایچون ناصل تشویقده بولوناییر؟

بر حکومت مستبدده، ده ای ادبیاتك وجود
 ویردیکی آثارك سحیه میزه سی، قوت و علویت فکریه
 دن زیاده ظرافت افاده اولور. ایشته بو سببله درکه
 بو آنارده، خائفانه افاده ایدیلمش و قالین بر بردۀ
 مهمیت ایله مستور توك حقیقتلر، عادتاً مداهنه و
 خطا اورته سنده بوغولمش کورونور.

بو وجهله درکه عالی محررلر— بونلر ایچون طانیدیغم

مبحث

— ۴ —

حکمدارک تعقیب ایتدیکی مقصد نهدر؛ موضوع ادبیات نهدر؟

مادامکه حکمدارلرک موجودیتی اکثریتک عمی و فلاکتی اوزه رینه استناد ایدر، خلق ایچون مفید اولان شی حکمدارلر ایچون مفید اولاماز. بو جهتله، موقعلرینک نتیجه ضروریه سی اولاراق ادبا، انسانلرک محبلی حکمداران ایسه انسانلرک اک بویوک عدولری درلر؛ بناءً علیه، بربرلرله اویوشامازلر و اویوشاماملری لازم کلیر.

پک آبی، احوالده، اکثریا ادبا ایله حکمدارانی بر-لشدرین سبب نهدر؟ حکمدار طرفندن، نامستحق بر-شانه مالکیت حرصی؛ ادبا طرفندن ایسه ساخته بر-ئونور، و، غیرمشروع بر زکینلک آرزوسی. لایق اولمادیقلری ستایشلری دیلهنن حکمدارلر، مدح و ستایشه هیچ بر حقلری اولمادیغنی عیاناً کوسنه ریرلر؛ محررلر ده فضله ثروتلر و آلچالتیجی ئونور آرایاراق انسانینه قارشلی ایفا ایتملری لازم اولان و اجراسنه، هنر لرینک دعوت ایتدیکی و طائفه کندیلرینی غیرلایق کوسته ریرلر.

مبحث

۵

حمایه اولونان محررلر، حکمدارلر نه صورتله

مفیددرلر؟

مادامکه حکمدارک نظرنده، ای کورونمک آرزوسی ای اولماق آرزوسنه تفوق ایدر، بو مقصده وصول ایچون، آرزوق ایاقتی اولان مؤلفلری، اعزاز، حمایه و مظهر مکافات ایتمه سی و اونلری اطرافنه طویلاماسی لازمدر؛ تا که مؤلفلر، اونا بر شهرت قازاندرلر؛ اثر-

جمیعت بشریه ده، انسانلری یکدل قیلاجاق روابط دوستی و ائتلاف موجود اولابیلسه بو روابطی تشکیل و محافظه ایده بیلجک آنجاق توافق آمال و منافع متقابلدر.

لکن بر حکمدارک مقصد و منافعیله حقیق بر ادبک مقصد و منافعنک بر و عینی مقصد و منافع اولماسی ادعایه جسارت ایده جک کیمدر. بر حکمدار تبعه سنک کور، جاهل، مغبون و متحمل قهرا ولماسی ایستهر و ایسته مه یه مجبوردر. چونکه عکسی حالنده موجودیتندن سقوط ایدر. ادیب ایستهر و ایسته مه لی درکه محرراتی انسانلرک بر چوق قسمنه، نور، حقیقت، سعادت تدارک ایتسین. بناءً علیه برینک مقصدی دیکرینک مقصدینه طبان طبان ضدر. حکمدارک مطمع نظری دائمی و غیرمحدود و، ممکن اولورسه، شان ایله قاریشیق بر اقداردر؛ لکن هر حالده ایسته دیکی فرمانفرمالق و شوکتدر. ادیبک منحصرأ تأمل ایتد-یکی و تأمل ایتمه سی مقتضی اولان شی اک صاف شاندر. اونو بوندن باشقه بر مقصد تحریک ایتدیکی دقیقه دن اعتباراً حقیق ادبا صنفندن نزع ایدیامش بولونور. ادیبک شانی؛ بالخاصه، محرراتندن، خلقک اقتطاف ایتدیکی استفاده در؛ بو استفاده اولمادیجه، اسلوب بیانک دلبرلکی کندیسینی قوی و پایدار بر شانه نامزد قیلاماز؛ بنابرین، شوراسی هر دورلو شبهه دن بری در:

اوده بودر . حالوکه بورادده جای شبهه برشی قالیور .
 زیرا معروفم اولوب بر قسمی بیوک و کوچوک مکتبلر
 مدیرلکارنده بولنش بر طاقم قادینلرک تجربه و محاکمه
 لرینه کوره تعلیم ارکک معلملر طرفندن دهها زیاده
 مشر اولماقدهدر . شبهه سزدرکه قادینلرک دارالفنونلر
 ده تحری ایتدیکلری تعلم هر حالده اک علی اک متین
 اولان تعلمسدر . لیکن قادینلره فنون عالییهی تدریس
 و تعلیم ایتک و آنلری مکاتب عالییه قبول ایتک - که
 پک چوق یرده و الآن عموم آلمیاده بو مساعدیه
 مظهر اوله مامقدهدرلر - قضیه سنده دخی شایان تدقیق
 نیجه مسائل واردر . و بو مساعدیه قادینلره بخش
 اولندیغی تقدیرده نهکی شرائطله اولمالیدر؟ و باخصوص
 بوندن نهکی آثار امید و انتظار اولمالیدر؟ بو
 نقطه لرک تدقیق نتیجه سنده کندیغی - حقیقتده قال -
 دینلرک جمعیت بشریه ایچنده مکلف اولدیقلری وظیفه
 تحیل اولندیغی کی می یوقسه ایکی جنسک تربیه مکمله -
 سیله قابل اجرا اوله بیله جک بر وظیفه میدر - مسئله
 عظیمه سی اوکنده کورورزکه دیگر عموم مسائلک
 عمقندهدر .

بو بحثک مطالعه سنی نهایتنه قدر تعقیب ایدرسهک
 بزه بیوک مسئله یی دهها امین بر نظرله پیش تدقیقه
 آلا بیله لرک دهها قطعی بر نتیجه یه دسترس اولایلمک
 اقتدارینی ویرمه مه سی غیرممکندر .

شمدی بتون بو اساسلرایچون هانکی اصول و منابعی
 انتخاب ایتک لازم کلدیکنی دوشونه لم . قادینلر حقنده
 پک چوق اثر یازلمشدر . بو خصوصده چوق مطالعه ده
 بولونمادیغمندن ویا او قودیغمک کزیده قسمندن استفاده
 ایتدیرمه که خواهشکر اولمادیغمندن دکل ، آنحق بوکا

لریله ، نطقلریله ، یاخود شارلاناقلریله ، مؤلفلرک ده ،
 شهرت کسب ایتش اولمالری و بوشهرتک ، بر قاج زمان
 ایچون اولسون ، بر مزیت حقیقیه اوزدرینه مؤسس
 کورونمه سی لازم در .

روح نسا

مترجمی

- ۳ -

مؤلفی

عبدالرحمن بدرخان

ماریون

ارکک چوجقلر ایچون لیلی مکاتب آرزو ایتمینلر ،
 قیز چوجقلر ایچون پک حقلی اوله رق دهها زیاده آرزو
 ایتملر . وایشته بو حکمته مبیندرکه بزده قیز چوجقلر
 ایچون تأسیس اولنان مکاتب یالکز شهرلر طرفندن طلب
 اولندیغی بر قسم لیلی علاوه سنه مساعدیه اولنق شرطیه
 بالعموم یالکز نهاری طلبه قبول اولنق اوزره تأسیس
 ایتمشدر . لیکن لیلی قسمک علاوه سی حقنده کی طلبلر
 تکرر ایتش و قبول اولنمشلردر . تربیه اطفال
 منحصصلرینک بعضیلرینه کوره بو یولده واقع اولان
 طلبلر لزومندن فضله قبول اولنمشدر . ایشه بونک کی
 ایضاح اولنه حق دهها نیجه نقطه لر واردر . تعلیم اولنه
 حق هر نه اولورسه اولسون قادینلری تعلیم ایتمه لی در؟
 تعلیم ایده جک کیملر اولمالی در؟ دائماً تعایم ایچون
 قادینلری ترجیح اولونمالی در؟ اولا وارد خاطر اولان
 تعلیم ایچون قادینلرک مرجح اولماسی در . وهیئت اجتم -
 عیه جه قادینلره اک زیاده یاقیشیر بر مشغولیت وارسه